

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 13 maja 2020 r.

DUS-I.070.22.2020.SK

Pan
Jacek Cieplak
Zastępca Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 15 kwietnia 2020 r., dotyczące wykładni art. 15zq, 15zr, 15zs oraz 15zu ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.), uprzejmie wyjaśniam.

Na wstępie należy zaznaczyć, że wprowadzone przepisy ww. ustawy z dnia 2 marca 2020 r., mają na celu ochronę tych sfer życia społecznego i gospodarczego, które zostały istotnie ograniczone ze względu na ogłoszenie stanu zagrożenia epidemiologicznego. W ramach przepisów tej ustawy zostało uruchomione wsparcie finansowe oraz ulgi i zwolnienia w obszarze danin publicznoprawnych. Jednym z elementów działań ochronnych jest wsparcie w postaci świadczenia postojowego dla osób prowadzących działalność gospodarczą na podstawie prawa przedsiębiorców lub innych przepisów szczególnych oraz dla osób wykonujących umowy cywilnoprawne. Powyższe świadczenie zostało wprowadzone ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568).

Od momentu wprowadzenia powyższych przepisów Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako wykonawca przepisów, zamieszcza na swojej stronie internetowej obszerne wyjaśnienia oraz poradniki dla przedsiębiorców w zakresie udzielanej pomocy dla przedsiębiorców. W celu wypracowania optymalnych rozwiązań szczegółowo analizowane są postulaty zgłaszane przez przedsiębiorców, jak również funkcjonowanie wprowadzonych

przepisów. Dlatego też przepisy w zakresie świadczenia postojowego, od czasu ich wprowadzenia, uległy pewnym modyfikacjom.

Pierwsze zmiany w zakresie świadczenia postojowego wprowadziła ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695), która zniósła kryterium przychodowe (300%) dla osób prowadzących działalność gospodarczą, jak również dla osób które zawiesiły prowadzenie działalności gospodarczej. Ponadto wprowadzono możliwość kolejnej wypłaty świadczenia postojowego, jednak nie więcej niż trzykrotnie.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (na etapie obrad Senatu) osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą świadczenie postojowe będzie przysługiwać, jeżeli rozpoczęła prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej przed dniem 1 kwietnia 2020 r. (wcześniej było 1 lutego).

Powyższe zmiany niewątpliwie przyczyniają się do poszerzenia zakresu podmiotowego oraz wysokości udzielanej pomocy w postaci świadczenia postojowego i wychodzą naprzeciw postulatam zgłaszanym przez przedsiębiorców, szczególnie małych i średnich.

Odnosząc się natomiast do poszczególnych pytań i zgłoszonych wątpliwości, uprzejmie wyjaśniam.

Ad. 1

Przestój w prowadzeniu działalności, o którym mowa w art. 15zq ust. 3, nie został zdefiniowany w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, ani przepisy tej ustawy nie odsyłają do definicji zawartych w innych ustawach.

Przepis art. 15zq ww. ustawy dotyczy instytucji przestoju, który może wystąpić w stosunkach prawnych innych niż stosunek pracy, i z którym związane jest świadczenie postojowe. Świadczenie postojowe, jak stanowi ten przepis, przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności, odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna.

Natomiast zgodnie z art. 81 § 1 Kodeksu pracy, pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszczerowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik

wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania – 60% wynagrodzenia. W każdym przypadku wynagrodzenie to nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

Przestój w rozumieniu Kodeksu pracy w doktrynie i judykaturze określany jest jako nieplanowana, przejściowa, aczkolwiek nieograniczona czasowo przerwa w wykonywaniu pracy spowodowana zaburzeniami w funkcjonowaniu zakładu powstałymi wskutek niedających się przewidzieć okoliczności (B.Wagner, Komentarz 2008, s. 426). Przestój cechuje element zaskoczenia, nietypowości i wyjątkowości (W. Muszalski, Komentarz 2007, s. 281).

Warunki jakie muszą być spełnione, aby pracownik zachował prawo do wynagrodzenia w czasie przestoju, są następujące:

- gotowość pracownika do wykonywania pracy,
- doznanie przeszkód w wykonywaniu pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy.

Powyższe znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 r. (I PK 110/06, OwSG 2007, Nr 2, poz. 11, s. 11).

Na marginesie należy dodać, że w przypadku przestoju zawinionego przez pracownika, wynagrodzenie przysługuje mu tylko wówczas, gdy w czasie tego przestoju pracownik wykonywał inną pracę poleconą mu przez pracodawcę.

Biorąc pod uwagę powyższe, uprzejmie informuję, że z punktu widzenia prawa pracy brak jest podstaw do kojarzenia przestoju regulowanego w Kodeksie pracy z przestojem, który może zaistnieć w stosunkach prawnych polegających na prowadzeniu działalności gospodarczej, czy też opartych na umowach cywilnoprawnych. Stosunki te nie należą bowiem do przedmiotu prawa pracy.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia ochrony zatrudnienia, zmniejszenia obciążeń oraz zachowania płynności finansowej przedsiębiorstw przyjęto konstrukcję przepisów, która umożliwi wypłatę świadczenia postojowego jak najszerszej grupie osób, które wymagają tego wsparcia. Dlatego też oceniając przestój w prowadzeniu działalności w następstwie wystąpienia COVID-19 przedsiębiorca powinien uwzględnić takie okoliczności jak spadek przychodów, dochodów, obrotów, liczby klientów czy ograniczenia w prowadzeniu działalności itp. Każda z wymienionych okoliczności ma wpływ na prowadzoną działalność gospodarczą i co za tym idzie sytuację materialną każdego przedsiębiorcy. Przyjęcie definicji i enumeratywne wymienienie, kiedy następuje przestój mogłoby odnieść skutek odwrotny od zamiarów ustawodawcy, ponieważ mogłoby to

wyeliminować określone grupy przedsiębiorców, a należy mieć na względzie, że forma przestoju w prowadzeniu działalności może być różna w zależności od specyfiki branży lub lokalizacji przedsiębiorcy.

Ad. 2

Świadczenie postojowe przysługuje przedsiębiorcom opłacającym składki wyłącznie na własne ubezpieczenie, jak również przedsiębiorcom, którzy zgłosili do ubezpieczeń inne osoby.

Ad. 3

Pytanie częściowo nieaktualne, ponieważ ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695) zniósła ograniczenie przychodowe (300%), o którym była mowa w art. 15zq ust. 4 pkt 1 i 2. Natomiast pozostawiła kryterium spadku przychodów o 15%, o którym mowa w art. 15zq ust. 4 pkt 1. Ustawa wyraźnie mówi o przychodzie z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Ad. 4

Wyjaśnienia wymaga, że ocenę spadku przychodu dokonuje się oceniając przychód uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc złożenia wniosku o świadczenie postojowe w stosunku do przychodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym ten miesiąc. Oznacza to, że jeżeli wniosek zostanie złożony w maju, do oceny spadku przychodu będzie brany marzec oraz kwiecień. Dlatego też jeżeli przychody w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku wynosiły 0 zł, należy odnieść tę kwotę do miesiąca poprzedzającego ten miesiąc.

Ad 5

Ustawa wyraźnie mówi o przychodzie z prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Ad 6

Żaden przepis nie ogranicza liczby prowadzonych działalności gospodarczych oraz liczby zawartych umów cywilnoprawnych. Dlatego też w ustawie przewidziano przepis na mocy, którego osoba dostanie jedno świadczenie postojowe z tylko jednego tytułu. Ponadto należy zauważyć, że osoba która prowadzi działalność gospodarczą i w ramach tej działalności zawiera umowy zlecenie, to oczywistym jest, że wystąpi ona z tytułu prowadzonej działalności, a nie jak wskazano w piśmie z tytułu umów zlecenie.

Ad. 7

ZUS nie żąda żadnych innych informacji, które nie wynikają z ustawy. Na stronie ZUS udostępniony jest wzór wniosku RSP-D (dla prowadzących działalność gospodarczą) oraz

RSP-C (dla umów cywilnoprawnych). Jednakże może zdarzyć się sytuacja, że wymagane będzie dodatkowo dołączenie innych dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku np. pełnomocnictwa w przypadku, gdy wniosek składany jest przez osobę upoważnioną.

Ad 8

Zgodnie z art. 15zs ust. 4 pkt 2 do wniosku dołącza się kopie umów cywilnoprawnych.

Ad 9

Pojęcie „od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji” funkcjonuje obecnie w obszarze postępowań z zakresu ubezpieczeń społecznych i dotychczas nie wzbudzało zastrzeżeń. Wniosek powinien zawierać wszystkie elementy wymagane w ustawie. W przypadku złożenia niekompletnego wniosku ZUS wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku. Dotychczasowa praktyka wskazała, że pomimo iż wniosek ma uproszczoną formę zdarza się wiele błędów, szczególnie jeżeli wniosek składany jest w formie papierowej. W przypadku wniosków składanych w formie elektronicznej tych błędów jest znacznie mniej i organ może niezwłocznie wypłacić świadczenie.

Ad 10, 11 i 12

Świadczenie postojowe jest świadczeniem nieopodatkowanym i nieoskładkowym, ponieważ świadczenie ma charakter socjalny - stanowi wsparcie finansowe dla osób, których sytuacja uległa pogorszeniu. Należy podkreślić, że forma wsparcia w postaci świadczenia postojowego może łączyć się z innymi formami pomocy przewidzianymi w ramach wsparcia przedsiębiorców.

Z poważaniem

Minister

z up. Stanisław Szwed
Sekretarz Stanu

/- podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym

